

Yttrande över betänkandet "Starkare kommuner – med kapacitet att klara välfärdsuppdraget", SOU 2020:8

Boverket avgränsar sitt yttrande till de delar som berör myndighetens verksamhetsområde – samhällsplanering, byggande och boende. Det gäller dels förslag som rör kommunernas digitaliseringsarbete, dels de förslag som framförs under rubriken Övriga förslag och bedömningar.

Boverkets ställningstagande

- Boverket håller med om att staten bör ta ett långsiktigt ansvar för en förvaltningsgemensam infrastruktur för grunddata.
- Boverket tillstyrker att det tillsätts ett rättsligt beredningsorgan för anpassning av lagstiftningen till digital informationsförsörjning.
- Boverket instämmer i att Myndigheten för digital förvaltning bör stödja det kommunala digitaliseringsarbetet.
- Boverket håller med om att det är angeläget att kommunerna enkelt kan ta del av planeringsunderlag från olika statliga myndigheter för att kunna bedöma risker på grund av klimatförändringar.
- Boverket delar uppfattningen att nationella planeringsunderlag som tagits fram av statliga myndigheter och som bekostats av det offentliga, normalt sett ska tillhandahållas digitalt och utan kostnad.
- Boverket har inga synpunkter på förslaget om en utredning av behovet av ändringar i speciallagstiftning om grundläggande infrastruktur.
- Boverket tillstyrker det föreslagna uppdraget till Tillväxtverket att i samverkan med Boverket, Trafikverket och landets regioner stödja strategisk planering i kommunerna.

- Boverket bedömer, liksom utredningen, att det skulle behövas statliga åtgärder för att underlätta finansieringen av bostadsbyggande i kommuner med låga marknadsvärden.

Synpunkter på förslag som rör kommunernas digitalisering

Förvaltningsgemensam infrastruktur för grunddata

Boverket håller med om att staten bör ta ett långsiktigt ansvar för en förvaltningsgemensam infrastruktur för grunddata. Det pågår för närvarande flera regeringsuppdrag som hanterar frågor om geodata – vilka datamängder som ska anses utgöra grunddata och vilka andra data som samhället skulle kunna dra nytta av om de tillhandahölls digitalt, lätt överförbara och tillgängliga för att hanteras av myndigheter, företag och enskilda. Just nu bereds även frågan om värdefulla datamängder inom EU, efter en ändring av PSI-direktivet om värdefulla data.

Nytt rättsligt beredningsorgan inom kommittéväsendet

Boverket tillstyrker att det tillsätts ett rättsligt beredningsorgan för anpassning av lagstiftningen till digital informationsförsörjning. Boverket har i avrapportering av regeringsuppdrag inom vårt sektorsansvar påpekat att flera generella regelverk måste förändras för att det ska bli möjligt att fullt ut tillgodogöra sig digitaliseringens möjligheter. Olika sektors lagstiftning, liksom de generella regelverken, kommer att behöva ändras för att främja digital information i digitala processer och beslut. Boverket menar att ”digitalt först” måste genomsyra förändringsprocessen mot digitalisering. På sikt ska till exempel underlag för olika myndighetsbeslut överhuvudtaget inte behöva beredas eller förekomma i analog form.

Uppdrag till DIGG att stödja kommunerna

Boverket instämmer i att Myndigheten för digital förvaltning (DIGG) bör stödja det kommunala digitaliseringsarbetet. Det finns behov av en länk mellan kommunerna och de statliga sektorsmyndigheterna i detta arbete. Många kommuner saknar tillräckliga resurser och kompetens för att aktivt driva digitaliseringsutvecklingen och sektorsmyndigheterna har idag knappa resurser inom respektive sakområde för att driva digitaliseringen framåt. DIGG skulle kunna utgöra den tvärsektoriella sammanhållande länken i myndighetsgemensamma digitaliseringsfrågor.

Synpunkter på förslagen under ”Övriga förslag och bedömningar”

Tillgång till statliga myndigheters planeringsunderlag

Boverket håller med om att det är angeläget att kommunerna på ett enkelt sätt kan ta del av planeringsunderlag från olika statliga myndigheter, för att de ska kunna bedöma risker på grund av klimatförändringar. Boverket delar också uppfattningen att nationella planeringsunderlag som tagits fram av statliga

myndigheter och som alltså redan bekostats av det offentliga, på sikt ska tillhandahållas digitalt och utan kostnad för andra offentliga aktörer.

Det är också redan idag så att en stor del av de statliga myndigheternas planeringsunderlag är avgiftsfria för kommunerna. Boverket menar att möjligheterna för statliga myndigheter att ta ut avgift för planeringsunderlag bara bör gälla i den mån det rör sig om specifika dataset för enskilda projekt.

Det framgår inte vilken typ av åtgärder som utredningen menar att staten bör vidta för att förenkla tillgång till klimatdata. Boverket konstaterar att det redan i dag pågår ett omfattande arbete med att ta fram kunskapsunderlag och stöd till kommunerna. Enligt förordningen (2018:1428) om myndigheters klimatanpassningsarbete ska länsstyrelsen initiera, stödja och följa upp kommunernas klimatanpassningsarbete. I det arbetet ingår bland annat samordna de olika planeringsunderlag som de statliga myndigheterna tar fram som stöd för kommunernas planläggning. Sedan 2013 drivs portalen, klimatanpassning.se, av Nationellt kunskapscentrum vid SMHI, i samarbete med Myndighetsnätverket för klimatanpassning, som omfattar 19 statliga myndigheter. Genom denna portal är det möjligt att på ett enkelt sätt hitta relevant information från statliga myndigheter och forskning inom området, samt att få kunskap om hur man kan arbeta med klimatanpassning. Portalen uppdaterades så sent som 2019.

Boverket bedömer att kommunernas svårigheter att arbeta på ett effektivt sätt med klimatanpassning snarare hänger samman med skillnader i kommunernas resurser, kapacitet och kompetens. Att en så stor del av ansvaret för arbetet med klimatanpassning lagts på kommunerna ställer stora krav på kommunerna, såväl ifråga om organisation som tillgänglig kompetens. Flera studier pekar på att kommunernas arbete med klimatanpassning går långsamt och att svenska kommuner har haft en tendens att snarare arbeta inom existerande strukturer än att skapa nya, vilket gör att frågorna om klimatanpassning riskerar att hamna mellan stolarna. Klimatfrågorna spänner över flera fält och passar inte in som ett sektoriellt ansvar i den traditionella organisationen. I synnerhet de mindre kommunerna har svårt att samla tillräckliga resurser för att lyckas med ett tvärsektoriellt arbete. Forskningen pekar vidare på att integreringen av klimathänsyn i fysisk planering lätt blir retorisk och begränsad till enstaka åtgärder. Likaså visar andra studier att klimatanpassningen tenderar att bli händelsestyrd och stelbent snarare än proaktiv och flexibel.

Utreda behov av ändringar i speciallagstiftning om grundläggande infrastruktur

Boverket har ingen synpunkt på förslaget om en utredning av behovet av ändringar i speciallagstiftning om grundläggande infrastruktur, för att underlätta samverkan mellan kommuner.

Stödja kommunernas strategiska planering

Boverket tillstyrker det föreslagna uppdraget till Tillväxtverket att i samverkan med Boverket, Trafikverket och landets regioner stödja strategisk planering i kommunerna. Det finns ett behov av att stärka tillväxtarbetet på regional och

lokal nivå och här kan de statliga aktörerna bland annat bidra till att utveckla samspelet mellan planeringens olika nivåer. De kan även bidra till att exempelvis digitala planeringsunderlag tas fram, underlag som kan anpassas för att på ett tydligare sätt ta till vara platsspecifika förutsättningar.

Boverket vill understryka vikten av att det uppdrag som föreslås utgår från och utvecklar de befintliga aktörernas nuvarande roller och ansvarsområden snarare än skapar nya parallella roller och strukturer. Detta är avgörande för att skapa tydlighet och förståelse, vilket skulle bidra till att underlätta det konkreta arbetet.

Åtgärder för att underlätta finansiering

Boverket bedömer, liksom utredningen, att det skulle behövas åtgärder för att underlätta finansieringen av bostadsbyggande i kommuner med låga marknadsvärden.

Utredningen lyfter fram de statliga kreditgarantierna för lån till bostadsbyggande men bedömer att staten bör vidta ytterligare åtgärder för att underlätta finansieringen på platser där bankernas riskbedömning leder till att man inte beviljar krediter. Det framgår inte om utredningen här avser förändringar i de statliga kreditgarantierna eller vilka åtgärder man annars tänker sig.

När det gäller den statliga kreditgarantin är utgångspunkten idag att avgiften ska spegla risken i det enskilda fallet. Det gör att garantin blir dyr där marknadsvärdena är låga. En åtgärd som staten skulle kunna vidta för att öka användbarheten av kreditgarantin på sådana marknader är en höjning av schablonvärdet för produktionskostnad. (Det värde som kan användas i stället för marknadsvärdet, som grund för bedömningen av möjligt garantibelopp, på marknader där produktionskostnaderna överstiger marknadsvärdet.) Men det finns en risk att avgiften för garantin då kommer att uppväga fördelarna med ett högre schablonbelopp, försåvitt inte åtgärden kombineras med en subvention av garantiavgiften.

I samband med yttrandet över SOU 2017:108, Lån och garantier för fler bostäder, föreslog Boverket att kreditgaranti även skulle kunna ges för lån till ändring av bostadsfastighet, om det sker i tydligt syfte att anpassa lägenheter till en ny målgrupp, till exempel äldre personer. Behovet av sådana åtgärder sammanfaller inte sällan med låga marknadsvärden.

Utredningen anser att regeringen bör underlätta byggandet av bostäder genom förändringar av redovisningsregelverket. Här hänvisar man till ett uppdrag som Bokföringsnämnden redan fått och Boverket har inga synpunkter på det.

I detta ärende har generaldirektör Anders Sjelvgren beslutat och signerat beslutet elektroniskt. Expert Ulrika Hägred har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också infrastrukturplanerare Camilla Burén, utredare Kajetonas Ceginskas, expert Lars Svensson och rättschef Yvonne Svensson deltagit.

Anders Sjelvgren
generaldirektör

Ulrika Hägred
expert

Kopia:
fi.ofa.k.remisser@regeringskansliet.se